

1. Inleiding

Op 28 Mei 2006 brachten een twintigtal Amentisten een bezoek aan Tessenderlo - Chemie. Ze werden er door Kathleen Iwens, communicatiemedewerkster verwelkomt en kregen een gestoffeerde en deskundige uitleg van Ir Houtmeyers over het doen en laten van deze Industriële groep. Het publiek, dat zeer begaan is met de natuur en het milieu was benieuwd om rechtstreeks uit de bron te vernemen in hoeverre de verhalen rond vervuiling en pollutie kloppen. Het feit dat Tessenderlo- Chemie op ons voorstel is ingegaan en onze vragen wou beantwoorden getuigt van een open vizier naar de toekomst. Wij waren blij van ook eens die 'andere' zijde te horen.

Hierbij een korte samenvatting.

2. Historiek

De eerste industriële activiteiten van de Groep Tessenderlo gaan terug tot in **1892** met de bouw van de eerste chemische fabriek door de Waalse broers **Raynaud**. Zij exploiteerden er enkele sulfaatovens vlak langs de spoorweg Mol - Diest. Vanaf 1919 kreeg TC in Tessenderlo gestalte als industriële onderneming met de grootschalige productie van zwavelzuur, sulfaten, fosfaten en elektrolyseproducten. In de dertiger jaren werden er al een duizend tal personen tewerkgesteld. In de periode 1929-31 werd in Ham een nieuwe fabriek gebouwd voor de bereiding van kaliumsulfaat, het huidige TC in Ham. De exploitant van potasmijnen in de franse Elzas (Mulhouse) zocht een locatie voor een fabriek waar kaliumchloride zou worden omgezet in kaliumsulfaat. Kaliumsulfaat was in die

tijd een opkomend product voor gebruik als chloorarme meststof bij de teelt van onder andere tabaksplanten en druiven. Vele klanten waren "overzee" gevestigd, zodat er werd uitgekeken naar een locatie tussen Mulhouse en de Noordzee, dit wil zeggen Rotterdam of Antwerpen.

Om de werkgelegenheid in de Antwerpse en Limburgse Kempen te verhogen, werd **in overleg met de Franse en Belgische regering** beslist om de betreffende fabriek te bouwen langs het Albertkanaal (dat toen in aanbouw was) in het toenmalige "Kwaedmechelen", nu Ham. Naast de sulfaatafdeling, in het hart van de fabriek, was er ook een zwavelzuur- afdeling en een afdeling voor de bereiding van dicalciumfosfaten.

In 1972 startte LVM (Limburgse Vinyl Maatschappij) te Tessenderlo met de productie van monovinylchloride (MVC) grondstof voor PVC. Doorheen de jaren werd in de West-Limburgse vestigingen te Tessenderlo en Ham een geïntegreerde productie uitgebouwd, waarbij de verschillende afdelingen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

3. Het Profiel

De groep Tessenderlo is een **internationale chemiegroep met meer dan 115 vestigingen in 23 landen**. Wereldwijd stellen ze een **8.000 personen te werk**, waarvan **1.300 in België**. De geconsolideerde omzet bedroeg 1.934 miljoen euro in 2002 en werd gerealiseerd in vijf sectoren (minerale chemie, fijnchemie, PVC, kunststofverwerking, natuurlijke organische producten). De groep is Europees marktleider en wereldleider voor de meeste van haar producten. Tessenderlo Chemie NV is genoteerd op Euronext Brussel en maakt deel uit van de BEL20, Next 150 en NextPrime.

De belangrijkste productievestigingen in België bevinden zich in

Tessenderlo (Tessenderlo Chemie Tessenderlo of TCT)
(Limburgse Vinyl Maatschappij of LVM)

Ham (Tessenderlo Chemie Ham of TCH)

Vilvoorde (PB Gelatins)

Overpelt (Dyka Plastics)

Oeselgem (Wymar)

De vestigingen te Tessenderlo en in Ham worden "Tessenderlo Chemie West-Limburg" genoemd. De maatschappelijke zetel van de Groep is gevestigd te Tessenderlo, de administratieve zetel bevindt zich in Brussel.

4. Activiteiten

Het zwaartepunt van de chemische activiteiten bevindt zich in West-Limburg. Daar worden in haar drie vestigingen circa 1.600 personen tewerkgesteld. De activiteiten die TC er ontwikkelt hebben betrekking op drie divisies: minerale chemie, fijnchemie en PVC. De verschillende productieafdelingen staan procesmatig los van mekaar, maar zijn nauw met elkaar verweven omdat elke productielijn een gemeenschappelijk element heeft met een andere productielijn, doordat eind-en/of bijproducten als grondstof voor een andere afdeling gebruikt worden.

Dit kringloop principe heeft TC zich doorheen de jaren eigen gemaakt, door bijproducten consequent verder te verwerken. De producten chloor en zoutzuur vormen de belangrijkste schakels tussen de verschillende afdelingen. De groep heeft in Tessenderlo een overkoepelend onderzoekslaboratorium ,waar meer dan 100 gespecialiseerde medewerkers zijn tewerkgesteld.

Een belangrijke rol is weggelegd voor het milieulabo, een onderdeel van het centrale lab. Dit gespecialiseerd laboratorium voert al sinds 1971 haar eigen milieumetingen uit en kreeg in maart 2003 een officiële accreditatie van BELTEST ,de Belgische controle-instantie voor laboratoria,voor het uitvoeren van emissiemetingen in overeenstemming met de ISO-17025 norm.

5. Milieu

TC publiceerde het “Milieurapport 2002” voor de TC vestigingen in West-Limburg. De publicatie van dit rapport kadert in het streven van TC om haar inspanningen op het gebied van leefmilieu ,veiligheid en gezondheid verder te zetten en sinds 1986 de overheid en het publiek hierover te informeren.

- **Toestand**

De voorbije 20 jaar werden grote inspanningen geleverd op het vlak van leefmilieu . Door deze volgehouden aandacht verbeterde de kwaliteit van het geloosde afvalwater. De gehalten blijven voor vele parameters een stuk beneden de Europese normen en ook beneden de nieuwe verstrengde lozingsnormen van 26/03/2003). Voor verschillende zware metalen wordt de laatste jaren zelfs de drinkwaternorm benaderd. Het afvalwater van TC bevat een grote hoeveelheid zouten, wat leidt tot een verzilting van de ontvangende waterlopen, Laak en Winterbeek. Er is momenteel geen haalbaar alternatief om de lozing van deze zouten te vermijden. Dit werd in 2002 in een onafhankelijk onderzoek bevestigd door VITO en de Milieu-inspectie. Biologen van de

Universiteit Antwerpen onderzochten in 98-99 het effect van de zoutlozingen op de vissen in de Grote Nete. Zij stelden vast dat er geen verschil is tussen het visbestand vóór en na de monding van de Grote Laak. Hieruit blijkt dat de zoutlozingen van TC geen invloed hebben op de vissen in de Grote Nete.

- **Sanering**

Dankzij bijkomende investeringen verbeterden de atmosferische emissies (lucht) nog verder. Voor waterstofchloride (HCL) daalde de emissie nog door bijkomende maatregelen op de sulfaat afdelingen. De emissie van vluchtige koolwaterstoffen is sinds eind 1997 sterk gedaald door de bijkomende behandeling van verschillende restgassen bij LVM. De kwikemissie ligt lager dan de strengste norm en de stofemissie is verder verminderd door de plaatsing van bijkomende ontstoffingsfilters. Op het vlak van vaste afvalstoffen worden de resten van de fosfaatafdeling ontwaterd in filterpersen om het volume tot een minimum te herleiden. Zo blijft er een milieuhygiënisch verantwoorde stockage mogelijk zonder dat nieuwe terreinen worden ingenomen. Overige afvalstoffen zijn verminderd door een doelmatige selectieve inzameling op de eigen containerperken.

- **Investeringsen**

Sinds 1986 werden jaarlijks voor een bedrag van 5 miljoen euro milieu-investeringen uitgevoerd. Ook de volgende jaren zal dit investeringsprogramma voortgezet worden;

- 29 miljoen euro ging naar projecten ivm water
- 28 miljoen euro ging naar lucht
- 19 miljoen euro ging naar afval en bodem
- 4 miljoen euro ging naar maatregelen ivm geluid

Naast deze rechtstreekse milieu-investeringen werd in West-Limburg ook nog 55 miljoen euro geïnvesteerd in schone technologieën. **In totaal werd er sinds 1986 135 miljoen euro geïnvesteerd in leefmilieuprojecten.**

- **Evenwel.....**

Op de vestigingen van West-Limburg was er sprake van historische verontreiniging van bodem en grondwater.

TC had twintig jaren geleden aan de overheid voorgesteld om de verdere lozingen die nu gedaald zijn tot onder de Europese normen, via de afvoerpijp langs het Albertkanaal naar Antwerpen te stuwten. Deze afvoerpijp lag er en is jarenlang nooit gebruikt geworden. Zij zou wel een aanpassing en renovatie dienen te ondergaan waarvoor de overheid gevraagd werd om de kosten te dragen. TC zou dan op haar beurt de exploitatiekosten op zich nemen. Spijtig genoeg heeft de overheid dit dossier indertijd opgeborgen en bleek dit een politiek maneuver.

Net zo min als het voorstel van TC om zandvangsters te bouwen en te exploiteren voor de zuivering van oppervlaktewater. De afdeling die zich met milieu en natuur van overheidswege bezighoudt ging zodanig dwars liggen dat de vergunning geweigerd werd. Spijtig...dat een drukingsgroep zich van haar ideaal had ontbloot om politieke bijval te genieten.

In overleg met de overheid wordt de verontreiniging van bodem en grondwater nauwkeurig onderzocht. Bij TC Ham zijn momenteel een aantal saneringswerken in uitvoering. Voor LVM wordt in samenwerking met bodemsanering- deskundigen en met de Universiteit Gent een methode op punt gesteld om de grondwater- verontreiniging met behulp van bodembacteriën op een efficiënte manier op te lossen.

6. Toepassing van nieuwe technieken

In Tessenderlo plant TC een extra investering van 150 miljoen euro in een nieuwe eenheid voor productie van chloor met moderne membraantechnologie. Dit project zal leiden tot een verbetering op het vlak van leefmilieu, van veiligheid, van energie en ook op vlak van mobiliteit. Een groot deel van het aangevoerde zout zal tussen Ham en Tessenderlo namelijk per pijpleiding verpompt worden ter vervanging van het huidige vrachtwagentransport.

Bij LVM loopt een project voor de toepassing van een nieuwe milieutechnologie voor bodemsanering met bacteriën, in samenwerking met de Universiteit Gent. Onderzoekers van de Universiteit Gent zijn erin geslaagd om uit bodemstalen van bij LVM een bacterie te isoleren die in afwezigheid van Zuurstof het aanwezige dichloorethaan zeer snel afbreekt zonder vorming van ongewenste nevenproducten. Momenteel wordt de toepasbaarheid in praktijk verder onderzocht in overleg met OVAM.

7. Waterzuivering en slot

Na de uitleg van Dhr Houtmeyers en het beantwoorden van onze bezorgdheden volgde een rondrit met uitleg van de productieprocessen, die zich in de verschillende gebouwen voltrokken. We verlieten dan even Tessenderlo en reden naar Ham om daar de waterzuiveringsinstallatie, die deel uitmaakt van het nieuwe complex, te bekijken.

Indrukwekkend om de waterzuivering tot bijna drinkwater te zien gebeuren.

Bij een tas koffie en een stukje taart (we waren trouwens in Limburg) werd nog even nagekaart over de dag, de mooie wandeling in de Demerbroeken (zie foto's) en tevreden met de opgedane kennis en het genot van de natuur keerden we naar huis.

